

PROTOKOLL

Dnr
2577-2026

Sid
1 (11)

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Inspektion av Sundsvalls tingsrätt den 24–26 mars 2026

JO:s uttalande i korthet: Vid inspektionen iaktogs längre perioder av stillestånd i handläggningen i de fria brottmålen, framför allt i väntan på huvudförhandling. Det framstod dock som att väntetiderna hade blivit kortare under senare tid. Tingsrättens handläggning av brottmål med frihetsberövade personer och ungdomar (under 18 år) framstod i huvudsak som välfungerande. Vid granskningen av tvistemålen, såväl de dispositiva som indispositiva, iaktogs långa handläggningstider och bristande processledning. Motsvarande iakttagelser gjordes beträffande de förenklade tvistemålen.

Tingsrätten har under de senaste åren haft ett ansträngt arbets- och bemanningsläge. Vid inspektionen framkom att domstolen har vidtagit en rad åtgärder för att komma till rätta med situationen, bl.a. åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och ett proaktivt rekryteringsarbete. Åtgärderna har av allt att döma gett resultat och tingsrätten kommer inom kort att ha tillsatt alla vakanta rådmansjänster.

ChefsJO, som har förståelse för att det tidigare ansträngda bemanningsläget har påverkat tingsrättens handläggningstider och effektivitet, konstaterar att en prioriterad uppgift för domstolen är att förkorta handläggningstiderna och avgöra gamla mål. När det gäller tvistemålen bör tingsrätten även arbeta mer aktivt med processledning, inte minst omsorgsfullt upprättade tidsplaner som i regel bör innehålla tid för planerad huvudförhandling. I fråga om de förenklade tvistemålen betonas vikten av att tingsnotarier får det stöd och den utbildning som behövs för fullgörandet av deras uppgifter.

Inledning

Den 24–26 mars 2026 genomförde chefsjustitieombudsmannen Erik Nymansson (chefsJO) en inspektion av Sundsvalls tingsrätt. Inspektionen föranleddes bl.a. av tingsrättens bemanningssituation och höga andel äldre brottmål. Syftet med inspektionen var att granska handläggningen av olika måltyper med fokus på handläggningstider och rättens ansvar att driva varje mål mot ett avgörande.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med ett möte där chefsJO informerade om JO:s verksamhet och syftet med inspektionen och tingsrättens företrädare redogjorde för domstolens verksamhet. Tingsrätten representerades av lagmannen AA, chefsadministratören BB och handläggarchefen CC.

Under inspektionen granskades ett urval av tingsrättens äldsta pågående respektive senast avgjorda mål i olika målkategorier (se handling 2 i ärendet). Totalt granskades ca 140 mål, varav ungefär hälften brottmål och hälften tvistemål. Därutöver granskades tingsrättens doms- och beslutsböcker för 2025 stickprovsvis. JO hade vid granskningen tillgång till tingsrättens mål- och ärendehanteringssystem, Vera.

Inspektionen avslutades med att JO översiktligt redogjorde för sina iakttagelser i ett möte med tingsrättens lagman, andra domare och chefsadministratör.

I samband med inspektionen träffade chefsJO tingsrättens personal för att berätta om JO:s verksamhet.

Tingsrättens verksamhet

Organisation

Tingsrätten är en mellanstor domstol med ca 50 medarbetare, varav en lagman, sex rådmän, tre tingsfiskaler, cirka tio tingsnotarier och cirka tio domstolshandläggare. Verksamheten är indelad i en dömande och en administrativ enhet.

Alla domare har en egen rotel med bl.a. brottmål och tvistemål, inklusive förenklade tvistemål. Domarna kan delegera uppgiften att handlägga förenklade tvistemål till tingsnotarier. De s.k. jourmålen, t.ex. mål med häktade personer och ungdomsmål (under 18 år), handläggs av domarna enligt ett visst schema.

Arbetsmiljö, bemanning och kompetensförsörjning

När den nuvarande lagmannen tillträdde 2024, inledningsvis som t.f. lagman, hade tingsrätten stått utan lagman i cirka ett år. Domstolen hade vissa arbetsmiljöproblem och även dåligt rykte, vilket försvårade rekryteringen av personal. Tingsrätten prioriterade därför att arbeta med ”mjuka frågor” med målsättningen att förbättra bl.a. arbetsmiljön och personalens ambassadörskap för arbetsplatsen. Enligt domstolens företrädare har arbetet gett resultat och såväl arbetsförhållandena som ryktet har förbättrats.

Tingsrätten hade under några år svårigheter att rekrytera rådmän. Under 2024 och en del av 2025 hade domstolen två till tre vakanta tjänster. Bemanningproblemet hanterades med hjälp av bl.a. Domstolsverkets förstärkningsstyrka, pensionerade rådmän, tidsbegränsade anställningar av t.f. rådmän och fler tingsfiskaler. Tingsrätten annonserade vid flera tillfällen efter rådmän utan resultat. Under 2025 lyckades dock domstolen anställa fyra rådmän, varav två har tillträtt sin tjänst och två börjar under 2026. Tingsrätten kommer därmed inom kort att ha tillsatt alla sex rådmantjänster.

Enligt tingsrättens företrädare bidrog ett ökat förtroende för domstolens ledning, en bättre arbetsmiljö och ett förbättrat rykte till att rekryteringen av rådmän till slut lyckades. Företrädarna framhöll även vikten av att aktivt kontakta och underhålla relationer med potentiella framtida rådmän.

Åtgärder för kortare handläggningstider

Tingsrätten har förhållandevis långa omloppstider i såväl brottmål som tvistemål och en hög andel brottmål som är äldre än ett år jämfört med andra tingsrätter. Domstolens företrädare har förklarat att den tidigare bemannings-situationen har bidragit till att mål blivit gamla och att rotelarbetet blivit eftersatt. Eftersom tingsrättens bemanningsläge nu har förbättrats är nästa steg bl.a. insatser för att avgöra gamla mål och effektivisera handläggningen av tvistemål.

Enligt tingsrättens företrädare kommer domstolen inom kort, möjligen till hösten, att kunna börja kalla till huvudförhandling i brottmål i samband med att stämning utfärdas. Det har nyligen införts nya rutiner vid inställda förhandlingar i brottmål som innebär bl.a. att den domare som har ställt in förhandlingen är ansvarig för att målet sätts ut på nytt.

lakttagelser och chefsJO:s uttalanden

Fria brottmål

Utfärdande av stämning och tid för huvudförhandling

En rättegång ska genomföras inom skälig tid (se 2 kap. 11 § regeringsformen, RF). Om ansökan om stämning inte avvisas ska rätten utfärda stämning på den tilltalade att svara på åtalet (se 45 kap. 9 § första stycket rättegångsbalken, RB). Som JO vid upprepade tillfällen har uttalat bör stämning i brottmål inte utfärdas senare än inom ett par veckor efter det att stämningsansökan kom in till rätten. I de granskade målen hade tingsrätten, med ett fåtal undantag, utfärdat stämning inom två veckor efter åtalet. I ett fall under 2025 hade det dock dröjt drygt tre månader innan det gjordes, vilket är alldeles för lång tid.

Rätten ska bestämma tid för huvudförhandling så snart som möjligt efter att åtal har väckts (se 45 kap. 14 § första stycket RB). JO har tidigare framhållit att det är angeläget att den regeln följs. Anledningen till det är bl.a. att kvaliteten på den muntliga bevisningen blir sämre ju längre tid som går. Dröjsmål med handläggningen innebär också en påtaglig olägenhet för de inblandade som måste leva i ovisshet och känna oro över både förhandlingen och utgången i målet. Av samma skäl har JO betonat att domstolen snarast bör kalla till en ny förhandling om en planerad förhandling blir inställd.

Tingsrätten hade endast undantagsvis kallat till förhandling i samband med utfärdande av stämning. I flera mål iaktogs perioder av stillestånd i väntan på bokning av tid för huvudförhandling. I vissa av de äldre målen hade det gått över ett år, och som längst ett år och nio månader, innan det bokades en tid för förhandling första gången. I de nyare målen var dock tiden mellan åtal och

utsättning märkbart kortare, som längst drygt ett halvår. När en planerad förhandling hade ställts in hade det i flera fall gått över ett år, och som längst tre år, innan bokning av en ny tid för förhandling. I de fall där förhandlingar hade ställts in under senare tid hade dock målen ofta bokats ut inom ett halvår.

Jag ser allvarligt på att tingsrätten i flera fall inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att sätta ut målen till huvudförhandling och därmed avgöra målen inom skäligen tid. Tiden för utsättning verkar dock glädjande nog ha blivit kortare under senare tid. Det finns dock utrymme för ytterligare förbättring. En uppenbar åtgärd för att korta handläggningstider och undvika att förhandlingar ställs in p.g.a. bristande delgivning är att delge kallelse till förhandling samtidigt med stämningsansökan. Det är positivt att tingsrätten kan komma att börja med det snart. Det är också bra att tingsrätten nu har tagit fram särskilda rutiner för utsättning av mål där en förhandling har ställts in, som enligt min bedömning framstår som ändamålsenliga för att målen ska kunna avgöras snabbare.

Delgivning

Ett vanligt skäl till att huvudförhandlingar hade ställts in var bristande delgivning av stämning eller kallelse. När vanlig delgivning, trots påminnelser, hade misslyckats hade i regel stämningsmannadelgivning använts. I de fall där även sådan delgivning hade misslyckats förekom exempel på bl.a. förfrågningar till myndigheter om uppgifter, personefterlysningar och framställningar om rättslig hjälp med delgivning i utlandet. I många fall hade sådana åtgärder vidtagits först när det hade gått en lång tid sedan åtalet väckts. Det skilde sig mellan målen vilka delgivningsåtgärder som hade vidtagits och i vilket skede av handläggningen som det skett, utan att det fanns någon synbar förklaring. I vissa fall hade kallelse till huvudförhandling skickats ut någon eller ett par månader före förhandlingen, trots tidigare delgivningsproblem.

Mitt intryck är att tingsrättens delgivningsarbete kan ske mer aktivt, planerat och strukturerat. I domstolens handläggningsrutiner för brottmål behandlas åtgärder vid delgivningsproblematik. Rutinerna verkar dock inte ha följts fullt ut, t.ex. vad gäller i vilket skede som förfrågningar till myndigheter ska göras. I rutinerna saknas information om möjligheten att begära rättslig hjälp med delgivning i utlandet, något som visade sig vara en framgångsrik metod i ett par av de granskade målen. Det finns enligt min uppfattning skäl för tingsrätten att överväga en översyn av rutinerna.

Brottmål med frihetsberövade personer

Handläggningen i allmänhet

Tingsrättens handläggning av brottmål med frihetsberövade personer framstod i huvudsak som välfungerande. Häktningförhandling hade vanligen hållits samma dag som häktningsframställan kom in. När en sådan förhandling hade hållits först efterföljande dag fanns det godtagbara skäl för det, t.ex. att framställan kommit in sent under dagen. I några mål var det svårt att utläsa av

dagboksbladet vilken dag som en förhandling hade hållits eftersom protokollen från förhandlingen hade registrerats med fel datum. I de granskade målen förekom det inte några längre häktningstider. Huvudförhandling hade i regel hållits inom den tvåveckorsfrist som följer av 45 kap. 14 § andra stycket RB.

Omhäktning

Så länge den misstänkte är häktad och till dess åtal har väckts ska rätten med högst två veckors mellanrum hålla en ny förhandling i häktningsfrågan och därvid särskilt se till att utredningen bedrivs så skyndsamt som möjligt. Om det med hänsyn till utredningen eller av någon annan anledning är uppenbart att förhandling inom den nu angivna tiden skulle vara utan betydelse, får rätten bestämma längre tids mellanrum. (Se 24 kap. 18 § tredje stycket RB.)

Tingsrätten hade genomgående hållit omhåkningsförhandling när åklagarens begäran om förlängd åtalstid inte hade medgetts. När beslut i häktningsfrågan hade tagits på handlingarna hade det dock inte uttryckligen prövats om en förhandling uppenbart skulle vara utan betydelse.

Uppföljning i mål med utevarohäktade

I de granskade målen med personer som hade häktats i sin utevaro hade tingsrätten i regel kontaktat åklagaren, och i något fall även försvararen, en gång per halvår. Domstolen hade oftast efterfrågat information om förutsättningarna för fortsatt häktning och vilka åtgärder som vidtagits för att verkställa häktningsbeslutet, men ibland endast om förundersökning pågick. Det saknades noteringar om några andra åtgärder från tingsrättens sida.

JO har tidigare uttalat att domstolen ungefär en gång per halvår bör ta kontakt med bl.a. åklagaren för att få dennes uppfattning om förutsättningarna för fortsatt häktning. I samband med dessa kontakter bör domstolen även göra aktiva efterforskningar, t.ex. genom registerslagningar (se bl.a. JO 2019/20 s. 365, dnr 6643-2017). Tingsrättens uppföljning i mål med utevarohäktade var alltså inte konsekvent och inte heller helt i linje med JO:s uttalanden. Såvitt jag har kunnat se har tingsrätten inte någon skriftlig rutin för hanteringen av mål med utevarohäktade. Det kan därför finnas skäl för tingsrätten att överväga behovet av en sådan rutin.

Kontroll av häktningsbeslut vid åtal och nedlagd förundersökning

Rätten ska omedelbart häva ett häktningsbeslut om det inte längre finns skäl för beslutet (se 24 kap. 20 § första stycket 3 RB). Det innebär att rätten måste kontrollera om ett väckt åtal stämmer överens med häktningsbeslutet. Av tingsrättens handläggningsrutiner för brottmål följer visserligen att en sådan kontroll ska göras. Det framgick dock inte i något fall av akten att det hade skett. Som JO tidigare har uttalat bör en sådan kontroll dokumenteras tydligt i akten med uppgift om vilken domare som har utfört åtgärden och när.

I ett mål var den misstänkte häktad i sin utevaro för flera brottsmisstankar. Vid två tillfällen hade åklagaren meddelat att förundersökningen avseende vissa av

misstankarna hade lagts ned. Tingsrätten hade i båda fallen, enligt beslut på dagboksbladet, först efter över en månad uttryckligen prövat att skälen för häktning kvarstod. Jag kan konstatera att ett beslut om att lägga ned en förundersökning avseende vissa brottsmisstankar som ligger till grund för häktningsbeslutet kan medföra att det inte längre finns skäl för beslutet. I en sådan situation måste rätten därför så snart som möjligt ta ställning till om det fortfarande finns skäl för häktningsbeslutet. I det aktuella målet dröjde sådana prövningar alldeles för länge. Om rätten bedömer att det fortfarande finns skäl för beslutet om häktning måste rätten enligt min mening fatta ett nytt beslut i vilket endast de kvarvarande misstankarna anges (se 24 kap. 5 § första stycket RB). En sådan ordning minskar även risken för oklarheter i fråga om vilka brottsmisstankar som ligger till grund för häktningsbeslutet.

Ungdomsmål (under 18 år)

Tingsrättens handläggning av ungdomsmål gav ett mycket gott intryck. I nästan alla av de granskade målen hade huvudförhandling hållits inom den tvåveckorsfrist som följer av 29 § andra stycket lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL. Domstolen hade visserligen inte avkunnat dom vid förhandlingen i merparten av målen, men det framstod som befogat utifrån målens karaktär (se 30 § LUL). Inte heller när det gäller handläggningen av målen i övrigt fanns det något att anmärka.

Tvistemål

Handläggningen i allmänhet

Kravet att rättegångar ska genomföras inom skälig tid gäller även för tvistemål (se 2 kap. 11 § RF). Rätten ska därför driva förberedelsen med inriktning på ett snabbt avgörande av målet (se 42 kap. 6 § tredje stycket RB). Denna skyldighet fullgörs genom formell och materiell processledning.

I de pågående dispositiva mål som granskades var handläggningstiderna långa, mellan cirka ett och ett halvt år och tre och ett halvt år. I flera av målen fanns perioder av passivitet om cirka ett halvår, utan att det var fråga om stillestånd i avvaktan på en planerad förhandling. När det gäller de indispositiva målen var handläggningstiderna inte lika långa, som längst drygt två år.

Gemensamt för de mål som granskades var att den initiala handläggningen i allmänhet fungerade väl. Tingsrätten hade dock därefter regelmässigt tillåtit en omfattande skriftväxling och, särskilt i de dispositiva målen, meddelat många anstånd. En alltför omfattande skriftväxling och många anstånd leder till att handläggningen drar ut på tiden, men kan även innebära att processen kompliceras. Domstolen bör i stället ta kontroll över processen, t.ex. genom riktade förelägganden och muntliga sammanträden för att klargöra parternas ståndpunkter.

Sammanträde för muntlig förberedelse

När ett skriftligt svaromål har kommit in ska ett sammanträde för muntlig förberedelse som huvudregel hållas så snart som möjligt (se 42 kap. 9 § tredje stycket RB). Som JO tidigare har framhållit kan handläggningstiden i många mål förkortas om rätten i större utsträckning tillämpar en ordning med muntlig förberedelse i syfte att klarlägga parternas ståndpunkter. I de indispositiva målen hade tingsrätten, med något undantag, kallat till sammanträde för muntlig förberedelse i samband med utfärdande av stämning eller i någorlunda nära anslutning till att svaromål kom in. När det gäller de dispositiva målen hade ett sådant sammanträde i flera fall hållits först under ett sent skede av handläggningen. Det berodde antingen på att sammanträdet hade bokats ut sent eller att ett eller flera planerade möten ställts in, i huvudsak p.g.a. skäl som var hänförliga till domstolen. I ett mål hade det gått närmare två och ett halvt år utan att något sammanträde för muntlig förberedelse hade ägt rum. Detta framstår som anmärkningsvärt med hänsyn till att det enligt lag råder en presumtion för att kalla till muntlig förberedelse så snart svaromålet har kommit in. Det är som utgångspunkt till stor fördel för handläggningen att göra på det sättet.

Tidsplan och andra processuella verktyg

Rätten ska upprätta en tidsplan för målets handläggning, om det inte är obehövligt på grund av målets beskaffenhet eller av något annat särskilt skäl (se 42 kap. 6 § fjärde stycket RB). En omsorgsfullt upprättad tidsplan medför en uppstramning och effektivisering av förberedelsen. Den ger såväl parterna som rätten en god överblick över processen och vilka åtgärder som återstår att vidta för att få målet till ett avgörande (se prop. 2004/05:131 s. 132 f.). Tidsplanen bör normalt innefatta en fullständig planering av målets handläggning, inklusive dag för huvudförhandling (se prop. 1999/2000:26 s. 67 f.). Lagstiftaren har uttryckt att bestämmandet av dag för huvudförhandling måste anses vara det viktigaste inslaget i en tidsplan (se prop. 2004/05:131 s. 132).

I de granskade målen, såväl de dispositiva som indispositiva, hade tidsplaner ofta upprättats. Planerna var dock sällan fullständiga och saknade i de flesta fall tid för huvudförhandling. Detta är bekymmersamt med hänsyn till planens betydelse för en effektiv process. Jag vill därför understryka att rätten är skyldig att upprätta en tidsplan i de flesta tvistemål och att den som utgångspunkt ska omfatta en fullständig planering av målets handläggning. Om det i undantagsfall är svårt att planera mer än de närmaste handläggningsåtgärderna måste i regel en ny tidsplan upprättas senare under handläggningen (se prop. 1999/2000:26 s. 67 f.).

När de gäller de dispositiva målen hade tingsrätten endast undantagsvis använt sig av s.k. stupstocks förelägganden (se 42 kap. 15 och 15 a §§ RB). I ett par mål där sådana förelägganden inte meddelats hade parter åberopat nya omständigheter eller ny bevisning kort innan planerade huvudförhandlingar,

som ställdes in. Jag vill därför framhålla att mjuka stupstocksförelägganden kan vara ett användbart inslag t.ex. i tidsplaner.

Ett annat värdefullt redskap för att effektivisera handläggningen i de dispositiva målen och driva dem mot ett avgörande är upprättandet av en sammanställning. Rätten ska göra en skriftlig sammanställning över parternas yrkanden och invändningar samt omständigheterna som dessa grundas på, om det inte saknas behov av en sådan på grund av målets beskaffenhet eller något annat särskilt skäl (se 42 kap. 16 § rättegångsbalken). Tingsrätten hade i regel upprättat sammanställningar i de dispositiva mål som granskades, vilket är positivt.

Bokning av tid för huvudförhandling

Tingsrätten hade generellt bokat tid för huvudförhandling i ett sent skede av processen, något som i allmänhet medför att handläggningstiderna blir längre än nödvändigt. Tingsrätten hade även många gånger förelagt parterna att yttra sig över målens fortsatta handläggning, vilket i vissa fall hade fördröjt utsättningen av målen ytterligare. Sådana förelägganden kan visserligen vara motiverade, men det är ytterst domstolens ansvar att driva målet framåt. Tingsrätten bör enligt mig regelmässigt boka tid för huvudförhandling så tidigt som möjligt, förslagsvis i anslutning till sammanträdet för muntlig förberedelse och då även kalla parterna. Sedan kan det visa sig att det av olika skäl inte går att hålla förhandlingen som planerat men med en fast processledning torde detta höra till undantagsfallen. En sådan ordning ger processen en tydlig ram för både parter och domstolen. Den frigör också kansliresurser som slipper ägna tid åt bokningar, kallelser och delgivningar.

Vid granskningen uppmärksammades flera exempel på att sammanträden för muntlig förberedelse och huvudförhandlingar hade ställts in. I flera fall framgick det inte uttryckligen varför det hade skett och det framstod även som tveksamt om åtgärden varit motiverad. Det noterades även att det, i likhet med brottmålen, kunde ta lång tid innan bokning av en ny tid för förhandling.

Förenklade tvistemål

Handläggningstiden i de pågående förenklade tvistemål som granskades översteg i flera fall ett år, och var i tre mål över tre år. Den initiala handläggningen hade i allmänhet fungerat bra. Tid för muntlig förberedelse hade i regel bokats i ett tidigt skede av handläggningen. Under framför allt den senare delen av handläggningen noterades dock perioder av passivitet i flera mål. I många fall hade handläggningen stannat av efter att svarfristen i ett föreläggande gått ut, i ett par mål under närmare ett halvårs tid. Jag vill därför framhålla betydelsen av fungerande rutiner för bevakning av frister, men även för kontroll och uppföljning av målen.

Intrycket vid granskningen var att handläggningen av målen hade präglats av bristande processledning. Det framstod som att handläggningstiden i flera av målen hade kunnat förkortas genom riktade förelägganden, telefonsamtal med parterna och en mer effektiv användning av sammanträdena för muntlig

förberedelse. Vidare hade de verktyg som rättegångsbalken erbjuder, t.ex. stupstocksförelägganden, kunnat användas i större utsträckning. Det gäller inte minst i mål där parter har en omfattande processföring.

Förenklade tvistemål handläggs ofta av domstolens minst erfarna domare, dvs. tingsnotarierna. Det är en ordning som har goda skäl för sig och jag har förståelse för att kvaliteten i handläggningen delvis är beroende av den berörda notariens erfarenhet. Parterna har dock rätt att förvänta sig en korrekt och effektiv handläggning även i dessa mål. Jag vill därför understryka vikten av att notarierna får det stöd och den utbildning som krävs för fullgörandet av uppgifterna. Notariernas intresse av en heltäckande och riktig utbildning har också betydelse för domarförsörjningen i landet. I dag tillämpar tingsrätten en ordning som innebär att samtliga domare ansvarar för förenklade tvistemål och att domaren kan delegera uppgiften att handlägga ett sådant mål till en notarie. Jag vill väcka frågan om en lösning som innebär att en eller ett fåtal domare ansvarar för dessa mål skulle kunna underlätta kontrollen och uppföljningen och effektivisera handläggningen.

Europeiska småmål

Tingsrätten hade under den period som granskningen avsåg handlagt endast ett fåtal tvistemål enligt den europeiska småmålsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande). Bestämmelserna i förordningen, bl.a. vad gäller handläggningsordningen, hade inte följts fullt ut. Jag har tidigare uttalat mig om tillämpningen av förordningens handläggningsordning och krav på skyndsamhet (se JO 2025 s. 40, dnr 5470-2024). Det kan enligt min uppfattning finnas skäl för tingsrätten att överväga behovet av rutiner och utbildningsinsatser avseende måltypen.

Avslutande kommentarer

Tingsrättens företrädare har redogjort för domstolens ansträngda arbets- och bemanningssituation under de senaste åren. Domstolen, och i synnerhet lagmannen, har dock agerat för att möta den uppkomna situationen. Det har rört sig om bl.a. åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och medarbetarnas ambassadörskap för arbetsplatsen och ett proaktivt rekryteringsarbete. Åtgärderna har av allt att döma gett resultat och tingsrätten kommer inom kort att ha tillsatt alla vakanta rådmansjänster.

Jag är medveten om det utmanande bemanningsläge som råder på vissa domstolar, och ser anledning att ägna de frågorna särskild uppmärksamhet i min tillsyn. Även om det kan finnas olika skäl till att en domstol har svårt att rekrytera domare vill jag lyfta tingsrättens arbete som ett positivt exempel på hur domstolar kan agera för att förbättra sin bemanningssituation.

Jag har förståelse för att det tidigare ansträngda bemanningsläget har påverkat tingsrättens handläggningstider och effektivitet. I dag är lyckligtvis personalsituationen bättre och en prioriterad uppgift för domstolen är att

förkorta handläggningstiderna och avgöra gamla mål. För brottmålsens del verkar det främsta problemet vara stillestånd i väntan på huvudförhandling, såväl första gången som efter att en planerad förhandling ställts in. Det framstår dock som att väntetiderna har blivit kortare under senare tid. En annan indikation på att utvecklingen går åt rätt håll är att tingsrättens företrädare bedömer att det snart kommer vara möjligt att kalla till huvudförhandling i samband med utfärdande av stämning.

För tvistemålsens del bör handläggningstiderna kunna förkortas genom en mer aktiv processledning, inte minst omsorgsfullt upprättade tidsplaner som i regel bör innehålla tid för planerad huvudförhandling. När det gäller de dispositiva tvistemålen kan stupstocks förelägganden och andra processuella verktyg som rättegångsbalken erbjuder med fördel användas i högre utsträckning. I fråga om de förenklade tvistemålen vill jag också betona vikten av att tingsnotarier får det stöd och den utbildning som behövs för fullgörandet av deras uppgifter. Det har betydelse för bl.a. parternas rättssäkerhet, notariernas intresse av en heltäckande och välfungerande utbildning samt domarförsörjningen i allmänhet. Jag avser att återkomma till dessa frågor i min tillsyn.

Enligt statistikuppgifter från Domstolsverket framgår att under 2025 avgjorde tingsrätten 411 mål per årsarbetskraft domare. Detta kan jämföras med 469 mål på jämförbara domstolar. Tingsrättens produktivitet är därmed låg jämfört med andra domstolar. Mot den bakgrunden granskades förhandlingsscheman i Vera för november 2025 och februari 2026 för andra domare än tingsfiskaler. Med reservation för att det är svårt att dra några generella slutsatser baserat på det underlaget var ändå mitt intryck att den tid som domarna sitter i förhandling var förhållandevis begränsad. Av statistikuppgifter om huvudförhandlingstid per årsarbetskraft domare som tingsrätten har tillhandahållit framgår dock att domstolen ligger något högre än vissa andra tingsrätter. Enligt tingsrättens företrädare finns inget riktmärke för förhandlingstid per vecka för andra domare än tingsfiskaler. Min uppfattning är att det kan vara fördelaktigt för tingsrätten att föra en sådan diskussion.

Jag vill även lyfta vikten av att det finns välfungerande rutiner för uppföljning och kontroll av äldre mål. Av tingsrättens arbetsordning framgår att varje domare en gång per år ska gå igenom alla mål som han eller hon ansvarar för och i samband med det även rapportera målstatus på äldre mål till lagmannen. Det kan enligt min mening finnas skäl för tingsrätten att överväga behovet av tätare målgenomgångar, t.ex. en gång i halvåret.

Det finns med andra ord ett förbättringsutrymme där det gäller tingsrättens handläggningstider och effektivitet. Jag vill dock avslutningsvis framhålla att ett glädjande intryck är att tingsrätten, med sin nya ledning och snart fulltaliga domarstyrka, befinner sig i en positiv utvecklingsfas.

Ärendet avslutas.

Protokollförare vid inspektionen var rättssakkunniga Lovisa Danielsson. Vid inspektionen deltog även byråchefen Stefan Nyman, seniora rättssakkunniga Therese Såde samt rättssakkunniga Per Samuelsson och Erik Thilén.

Protokollet har justerats den 30 april 2026 av chefsJO Erik Nymansson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.